

Búcsúzkodás premierekkel és könyvbemutatókkal

A *Búcsú a Szigligeti Stúdiótól* elnevezésű rendezvénysorozat beharangozójában azt olvashattuk: „méltó módon szeretnénk búcsúzni attól a közösségi alkotóműhelytől, amely a nagyváradi magyar színházi, irodalmi, hagyományörző és művelődési életnek jelentette otthonát”. A nagyváradi Szigligeti Színház mindent meg is tett a méltó búcsúzás jegyében és ennek égése alatt. Színházi premierekkel, könyvbemutatókkal várták a nagyérdemű publikumot.

Egy időre bezárja ugyan kapuját a Szigligeti Stúdió a Szilágyi Dezső utcai Sonnenfeld-palotában, ám a sok jó élmény, a megannyi emlékkép addig is velünk marad, bármikor felidézhető. Remélhetőleg csakugyan egy időre kellett búcsúzni a stúdiótól, és az építkezés-átalakítás után visszatérhet oda a teátristák különleges világa.

Szép és hangulatos avatóünnepség volt

A szerző felvétele

Egy kis stúdiótörténet

Miért is a búcsú? Aki esetleg addig nem értesült róla, ugyancsak az esemény beharangozójából megtudhatta: „A Szigligeti Színház és közönsége egy időre búcsúzni kényszerül a Sonnenfeld-palotától... Itt, ahol egykor *A Holnap* antológiát, megannyi klasszikussá vált irodalmi alkotást és a méltán híres Peceparti napilapokat nyomtatták, mi, nagyváradi, Bihar megyei és partiumi színházbarátok történelmet írtunk! Nyolc évvel ezelőtt mellénk álltatok, és a TI segítségetekkel sikerült visszaadnunk a városnak ezt a páratlan múlttal bíró épületet. A ti bizalmatokkal és anyagi támogatásokkal belaktuk ezt a teret, és vállt vállnak vetve, közös munkával új életet adtunk neki. Most új fejezet nyílik a Sonnenfeld-palota történetében, hiszen az Iskola Alapítvány (az építmény új tulajdonosa – szerk. megj.) olyan modern kulturális központtá alakítja át az épületet, amely a városközpontban a magyar

(folytatás a következő oldalon)

Fotók: Vigh László Miklós

„Ebben a városban támogatják a sajtót, a kultúrát”

Búcsúzkodás premierekkel és könyvbemutatókkal

(folytatás az előző oldalról)

lakosság érdekeit szolgálja majd. Reméljük, az átalakítás végeztével visszatérhetünk, és még jobb körülmények között, azonban változatlan szabadsággal folytathatjuk érték- és közösség-teremtő munkánkat!”

2015. szeptember 18-án avatták fel a Sonnenfeld-palota udvarán található, egykori nyomdaépületből, a nézők és vállalkozók adományaiából kialakított Szigligeti Stúdiót. „Mert, ugye, kell egy hely. Egy tér. Játéktér. Élettér. (Stúdió)térhódítás. A nagyvárad Szigligeti Színház méltán ünnepelt szeptember közepén, hiszen új kulturális létesítményt sikerült létrehoznia. (...) A Szigligeti Színháznak roppant nagy szüksége volt már egy megfelelő stúdióra, ahol előadásokat tarthatnak, nem utolsósorban pedig próbálhatnak a művészek. A Szigligeti Stúdió létrejöttéhez kellett egy-két jó ötlet, valamint összefogás, csapatmunka és lelkesedés” – írtam akkor a *Várad* folyóiratban megjelent tudósításomban.

A színház vezetősége 2013-ban kezdett tárgyalni az impozáns épület tulajdonosával, Sonnenfeld Gáborral és az azóta elhunyt Friedländer Ádámmal. Remek lehetőség adódott a teátrumnak. A tulajdonosok jó mecénásként álltak hozzá a tervhez, lemondtak a bérleti díjról. A Fekete terem kísérleti jelleggel már a stúdióavató előtti évadban megnyitották. Itt mutatták be az *Elektra* című mozgásházai produkciót (rendező: Györfi Csaba) és az *Ibusár* című Parti Nagy Lajos-darabot (rendező: Szabó K. István). Ugyancsak itt láthatott a közönség néhány vendégelőadást is az Infinite Dance Festival és a HolnapUtán Fesztivál keretében. Mindemellett próbatérnek is használták a helyiséget, amely épp akkora, mint a kőszínház nagyszínpada. A Fehér terem (ezt a már említett avatóünnepségen tekinthették meg először az érdeklődők) multifunkcionális. Lehetett itt tartani előadásokat, próbákat, továbbá különféle rendezvényeket, kiállításokat, könyvbemutatókat, koncerteket, irodalmi esteket stb. Egy büfét is kialakítottak a szép, tágas helyiség egyik sarkában, valamint innen nyílik a művészeknek kialakított pihenőszoba.

Együtt ünnepelték meg tehát az elegáns és modern Szigligeti Stúdió felavatását a Szigligeti Színház három truppja, a Szigligeti Tár-

Well, this is Shit

sulat, a Nagyvárad Táncegyüttes és a Lilliput Társulat, valamint a váradi színházkedvelők. A Fekete teremhez vezető folyosón rögtönzött tárlatot lehetett megcsémélni: fényképeket, mozzanatokot arról, milyen volt, és milyen lett az épületrész, miként munkálkodtak a művészek és a műszaki személyzet a felújítás során (nem ijedve meg a kétkezi munkától, nem kis lelkesedéssel, kalákában dolgoztak a színházak azért, hogy legyen végre mihamarabb stúdió), milyen előadásokat játszottak eddig a Fekete teremben.

Téglajegyet is vásárolhattak a színházkedvelők, mégpedig a *Daraboló* elnevezésű, Hunyadi István színművész által rendezett felolvasószínházi estek alkalmával. Mindazon adományozók neve, akik téglajegyet vásárol-

Jelenet *Az ember tragédiájából*

tak, a Fehér teremben elhelyezett táblákra került.

„A nézelődés, csevegés, bográcsozás, pezsgőzés közben beesteledett. Egy emeletes torta is elővarázsolódott. Kigyúltak a fények. Nemcsak a süteménykreáció, hanem a Fehér terem főbejárata fölött is. Fekete táblán fehér felirat: Szigligeti Stúdió” – ezek a *Váradban* megjelent beszámoló befejező sorai.

És a felavatás után valóban pezsgett az élet mostanáig. Tárlatnyitók, könyvmaratonos események, jótékonysági koncert, a színészek fellépései, karitatív süteményvásár, meg még rengeteg minden. Az egyik jótékonysági akción például Holló Cs. Kinga képzőművész által rajzolt csuprokat lehetett vásárolni. Az egyik ibrik most is az íróasztalomat díszíti, rajta rollerező lókutya, a felirat pedig: „Irány a stúdió!” Az is szép emlék, amikor a *Senki madara* premierje előtt a Fehér teremben origamiztunk, az esemény végén pedig a piros papírdarvak felszabadultan röpdöstek az életfán.

Átiratban mutatták be Madách drámáját

A földszinti rész után az emeleti termek rendbetétele-kialakítása, majd „birtokbavétele” következett, e helyiségekben is különféle tevékenységek zajlottak. Amikor a járványhelyzet engedte, tavaly és idén is tartottak előadásokat.

Azon a szeptemberi stúdióavatón Nagy Károly, a Sonnenfeld-palota tulajdonosainak jogi képviselője hangsúlyozta: az építménynek mindig is volt kulturális jellege. A Sonnenfeld família híres patrónus volt Nagyváradon. Bízunk benne, hogy ez a kulturális jelleg az átalakítás után is megmarad...

Az ember tragédiája súlyos könnyedséggel

Két premier is volt a *Búcsú a Szigligeti Stúdiótól* elnevezésű rendezvénysorozat keretében. Először a Madách Imre *Az ember tragédiája* című drámai költeményéből készült átiratot mutatta be a nagyvárad Szigligeti Színház Szigligeti Társulata. Az előadást Tasnádi-Sáhy Péter jegyezte dramaturgként és rendezőként egyaránt, az alkotócsapat célja pedig, hogy a fiatalok számára tegye hozzáférhetővé a magyar nemzeti irodalom egyik kiemelkedő alkotását. A rendező-dramaturg megfogalmazása a beharangozóban: „Nagyon fontosnak tartottam, hogy az előadás oktatási segédletként működhessen, tehát a mű szerkezete szinte sértetlen, végigmegyünk a 15 színen, illetve a tételmondatok is mind elhangzanak, persze sok helyen egyszerűsítettem, sűrítettem. Ez már azért is szükséges, mert a teljes szöveg négy, négy és fél órát követelne magának, mi pedig szeretnénk 80-90 percben elférni. A történelem helyett az emberi viszonyokra igyekeztem áttenni a hangsúlyt, nálunk nem Lucifer, hanem egyértelműen az ember a főszereplő, illetve Madách nőkhöz való viszonya is kapott egy erős ironiával kezelt idézőjelet.”

Az ifjúsági előadás jól érthető, (látszólag) könnyed módon jeleníti meg ezt a fajsúlyos drámát. Ahogy váltakoznak a jelenetek, változnak a színek, cserélődnek az Ádámok, Évák és Luciferek. A szövegbe beépül hol egy Adyverssor, hol egy mai, modern mondat (például Éva Ádámnak: „Te vagy az egyetlen pasi a Földön, túl sok opcióm nincs”). Sok ötlet, játékoság és humor teszi pörgőssé az előadást. ➤

(folytatás a következő oldalon)

Búcsúzkodás premierekkel és könyvbemutatókkal

(folytatás az előző oldalról)

➤ Néha *Az emberke tragédiájának* humora is megtalálható a játékokban. De nem silányul, nem vész el a mondandó, a tartalom; a néző elgondolkodhat sok mindenben. A falanszter jelenet aktuálisabb nem is lehetne. Fura létezés a mátrixban, a digitális térben. A valóság olyan, hogy az emberek inkább az internetre költöztek... Ismerős állapotok, ugye? És végül a küzdelem, biztatás és bizakodás mellett marad a kétely, a megválaszolatlan kérdés: mi vár a következő nemzedékre, Ádám és Éva gyermekére? Neki jobb lesz?

Támogatott kultúra és példás állatkert

No, de ugorjunk át egy másik színre, „szaladjunk át egy másik korba”. A következő premier *A tigris* című előadás volt. Gianina Cărbunariu drámáját Tóth Tünde rendezte.

2011. december 13-án a szebeni állatkertből az etetője gondatlansága miatt elszabadult egy tigris. Az állat órákig csatangolt a városban, míg a rendőrökből, vadászokból és állatkerti gondozókból álló csapat bekerítette és lelőtte altatóinjekcióval. Cărbunariu áldokumentum-drámájában a Mihaela nevű nőtény-tigris városi portyájáról a város közösségének különböző tagjai beszélnek sajátos nézőpont-

Szotyori József
és Trabalka Cecília
A tigris egyik
jelenetében

jukból. Így a dráma a kortárs európai és romániai társadalom működésének keresztmetszetét is nyújtja.

Tóth Tünde rendező ekként fogalmazott a bemutató előtti beharangozóban: „*A tigris* című szöveget a Színház folyóirat internetes portálján olvastam először, és azonnal megfogott egyrészt a darab szerkezete, másrészt az éles társadalomkritika, harmadrészt pedig az, hogy elsősorban színészként nagyon sok lehetőséget láttam benne.” A rendezői koncepcióval és próbafolyamattal kapcsolatban kifejtette: „Laza asszociációk füzére maga az előadás, a burleszk és az abszurd között lavírozunk. Sokat beszélgettünk a színészekkel arról, hogy mit gondolnak a szöveg által felvetett problémákról. Mindennek megvizsgáltuk a színét és a fonákját. Alapvetően jó kedélyű próbafolyamat volt, s reméljük, ebből valamit át tudunk adni majd a közönségnek.”

Tóth Tünde mindenre odafigyelve, a tőle megszokott érzékenységgel rendezte meg a történetet. A jelmezek a burleszk jelleget erősítik, később a ketrecbe zárt „jelmeztelenség” az abszurdan realizisztikus hangulatot erősíti. A zenék szintén igencsak fontosak és jók. A színészek pedig (minden túlzás nélkül) briliroznak. Táncolnak, énekelnek, játszanak, meghozza csuda jól. Jócskán van ebben a történetben társadalomkritika, meg persze játék a javából, és néha afféle színház a színházban is. Minden színész több szerepet is alakít, hiszen sokan találkoztak az elkódorgott tigrissel. Interjú készül a taxissal, a hajléktalanokkal, akik még piával, vizezett szesszel is megkínálnák új cimborájukat, ahogy ők nevezik, Bundát. Aztán mesélnék a külföldi turisták meg a szövegeiket „finomító” tolmács, a főtéri galamb és a varjú, a megkeseredett nyugdíjas, a nyársat nyelt tanár, a számokba „fojtott” banktisztviselő, a vagány bunkó úgazdag s a macája, a sürgősségi osztály orvosa és sokan mások. Mihaelát, a kelekótya és kíváncsi tigrlányt igazából csak Costică bá, a gondozó próbálta övni az odakünnitől, a világ veszélyeitől.

Az egyik jelenetben az épp a tigristörténetet mesélő színész a *Várad* folyóirat decemberi lapszámát tartja a kezében. Merthogy: „Ebben a városban támogatják a sajtót, a kultúrát”. E mondat több ízben is elhangzik. Igen, megta-

Dimény Levente,
Trabalka Cecília,
Tótós Ádám,
Sztotyori József,
Balogh Attila
A tigris című
előadásban

pasztaltuk, akinek van füle a hallásra, érti... S aztán szólhat a dal: „Well, this is Shit...”

Legvégül a vadaskertben lévő állatok mesélnek. Arról, hogy az emberekkel nehéz szót érteni. Meg arról, hogy „mi példás állatkert vagyunk”. És hogy „általában jól vagyunk, sőt kitűnően”. Vagy mégsem?

Hétköznapi emberek

A tigris premierje utáni napon Gianina Cărbunariu *Hétköznapi emberek* című kötetét mutatták be a Szigligeti Stúdióban, szintén a *Búcsú a Szigligeti Stúdiótól* című eseménysorozat részeként, ennek társszervezője a Varadinum Kulturális Alapítvány volt. A kortárs román és európai drámairodalom egyéni hangú írójának négy, magyar nyelvre lefordított művét tartalmazó könyv a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Kiadójának gondozásában jelent meg, a Studium Prospero Alapítvány és a Communitas Alapítvány támogatásával.

A DramArt sorozat első kötetének bemutatójára online jelentkezett be a szerző, Gianina

Cărbunariu, Bozsódi-Nagy Orsolya irodalmi titkár beszélgetett vele. A rendező, dramaturg szólt arról: számára már rendezői pályafutása legelején természetes volt az, hogy nem előre megírt, klasszikus darabokat fog színpadra alkalmazni. Ebben a meggyőződésében nem volt egyedül: pálya- és kortársaival így hamar kialakították azt a munkamódszert, amely mindmáig meghatározza az általuk létrehozott produkciónkat. Ennek a módszernek a lényege, hogy a tulajdonképpeni próbafolyamatokat egy dokumentációs időszak előzi meg, az így gyűjtött anyagokból pedig a társulat improvizációi alapján maguk az alkotók készítik előadást. A *Hétköznapi emberek* című kötetbe ezeknek az előadásoknak a szövegei kerültek bele.

„A szerkesztők a szövegek egy verzióját kapták meg” – közölte Gianina Cărbunariu, utalva arra, hogy a szövegek az előadásokkal együtt szervesen változnak. Boros Kinga, a kötet egyik szerkesztője, a Cărbunariu által rendezett *20/20* című előadás dramaturgia ennek kapcsán megjegyezte: a szöveg időben radikális változásokon ment keresztül.

Csűrös Réka, a *madybaby.edu* és *A tigris* című produkciónk fordítója elmondta: bár az előadások a román kortárs valóság elemeiből építkeznek, globálisabb, általánosabb jelentőségük van. Ezt erősítette meg Cărbunariu is, hozzáfűzve: amikor *A tigris*t Svédországban mutatták be, a nézők ugyanannyira magukénak tekintették a történetet, mint az ősbemutató közönsége Nagyszebenben.

A beszélgetés végén Albert Mária szerkesztő arról beszélt: Cărbunariu köteté az első a DramArt-sorozatban, amelynek célja, hogy magyar, román és angol nyelvű fordításköteket közöljön kortárs erdélyi magyar és román szerzők műveiből.

Tóth Hajnal

Madách Imre: Az ember tragédiája (átirat)

Játsszák: Kocsis Anna, Tasnádi-Sáhy Noémi, Pitz Melinda, Scurtu Dávid, Szabó Eduárd, Hunyadi István

Rendező, dramaturg: Tasnádi-Sáhy Péter

Díszlet- és jelmeztervező: Florina Bellinda Vasilatos

Ügyelő: Vajda Zoltán

Gianina Cărbunariu: A tigris – mockumentary

Fordító: Csűrös Réka

Szereplők: Balogh Attila, Dimény Levente, Sztotyori József, Tótós Ádám, Trabalka Cecília

Rendező: Tóth Tünde

Díszlet- és jelmeztervező: Florina Bellinda Vasilatos

Ügyelő: Joó Emília